

Dober obračun zboru gozdarjev

V soboto, 7. aprila, je imelo občni zbor Društvo inženirjev in tehnikov gozdarstva Novo mesto.

Upravni odbor, ki je bil izvoljen na občnem zboru 29. 4. 1977, je moral podati obračun dela za minuli dve leti. Člani odbora glede obračuna niso bili v skrbeh, saj je društvo bilo sorazmerno precej delovno.

Že v letu 1977 je omembe vreden strokovni posvet o pomembnosti načrtovanja v gozdarstvu. Po izvedenih predavanjih in razpravi ni bilo nobene dvoma, da so vsi člani društva sprejeli za svojo nalogo uvesti načrtovanje na vseh ravneh. Komisija za sklepe pa je zabeležila najvažnejše:

- strokovni kolegij naj nujno uvede sodobna načela načrtovanja na vseh nivojih gospodarjenja,
- podrobno gozdnogojitveno in sečnospravilno načrtovanje mora postati osnova za sestavljanje planov na biološko-tehničnem področju,
- pri tekočem urejanju naj bi določili naloge,
- modelni cilji naj bodo

Sprejet je plan za leto 1979

Delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto je na seji 19. 4. 1979 sprejel plan za leto 1979, razpravljal o stališčih sindikata o pridobivanju in razporejanju dohodka ter uveljavljanju načel delitve po delu. Razpravljal je o stanju varstva pri delu, sprejel program dela delavskega sveta za leto 1979, verificiral sporazum s SGP Pionir, reševal nekatere zemljiškopravne zadeve ter sprejel sklep o razširitvi predmeta poslovanja.

M.

osnova območnega načrtovanja,

– strokovnemu kolegiju se predlaga, da določi nosilce za postavljene naloge.

V letu 1978 je več članov društva sodelovalo pri republiškem in zveznem tekmoanju gozdarjev; priprave so se začele že spomladi. V sklop tega tekmovanja je bila lani prenesena tudi dejavnost v tednu gozdov, ko smo res največ doslej napravili za spoznavanje in priljubljenost našega zelenega bogastva in narave nasploh.

Z jesenskim delom je društvo uspelo v svoje delo kot redno obliko uvesti študijske dneve. Vsaka prva delovna sobota je bila rezervirana za ta namen. Seznanjanje s strokovnimi vprašanji na podjetju in prizadevanje članov društva za reševanje le-teh je glavni namen teh dnevov, kar se je že takoj na začetku pokazalo za zelo koristno.

Prvo tako soboto smo razpravljali o mehanizaciji in o njeni organizaciji, da bi bilo njeno izrabljanje racionalno in kar najbolj koristno za vse podjetje. V razpravi smo brez dvoma uvideli končno rešitev v združevanju mehanizacije.

Redčenje nas stalno zanima in zato smo mu posvetili naslednjo delovno soboto. Seznanili smo se, kako na posameznih področjih našega podjetja opravljamo to strokovno delo in ali imamo za podobne primere tudi podobne prijeme, ki se

(Nadaljevanje na 46. str.)

Za dan Osvobodilne fronte, za naš veliki PRVI MAJ in ob jubilejih Zveze komunistov Jugoslavije (KPJ), SKOJ in revolucionarnih sindikatov, ki slavijo letos 60 let nenehnega dela in boja za pravico, pošljamo vsem delovnim ljudem priskrbe gozdarske pozdrave! Neomajna bo naša pot pod rdečimi prapori svobode tudi v bodoče, čvrsto združeni gradimo naprej samoupravno socialistično domovino ponosnih Titovih ljudi.

Vodstva družbenopolitičnih organizacij, samoupravni organi in uredništvo glasila Gozdnega gospodarstva Novo mesto

Pred največjo „šolsko nalogo“

Osnovno in srednje šolstvo v občini mora dohiteti razvoj gospodarstva – V naslednjih 5 letih hočemo zgraditi 4 nove osnovne šole, 7 jih bomo dozidali in adaptirali, zgradili nov center usmerjenega izobraževanja za 2000 učnih mest in uvedli vrsto novih izobraževalnih smeri in poklicev – Pred razpisom novega samoprispevka občanov za uresničitev velikega načrta izgradnje šolskega prostora v občini Novo mesto.

Že dolgo ni skrivnost, da družbene dejavnosti v občini Novo mesto niso v enakem obsegu in enako hitro sledile naglemu razvoju družbenih dejavnosti. Danes v občini nimamo pogojev za postopno uvajanje celodnevne osnovne šole. Ni dovolj prostorov za vsestransko celodnevno vzgojno izobraževalno dejavnost v teh šolah.

Srednje šolstvo v občini niti po obsegu niti po vsebini in še manj po materialni podlagi ne more več slediti potrebam gospodarstva. Celo več: pomanjkanje ustreznega šolskega prostora že odločilno zavira nadaljnji razvoj v občini in regiji. Seveda smo v zadnjih 17 letih na tem področju dosegli tudi lepe uspehe. Že s prvim

programom izgradnje šol smo v občini zgradili nova poslopja za osnovne šole v Šentjerneju, Mirni peči, Šmarjeti in Škocjanu, v Novem mestu pa dve srednji šoli: ESS in šola za zdravstvene delavce. Od 1962 do 1971 smo modernizirali tudi stara poslopja in izvedli več adaptacij pri šolah v Šmihelu (zdaj OŠ Milke Šobar-Nataše), v Žužemberku in Vavti vasi. Z dopolnilnim programom sta bili do konca 1971 zgrajeni še novi osnovni šoli Grm in Bršlin v Novem mestu, dograjena je bila OŠ na Prevolah in preurejeno gimna-

(Nadaljevanje na 46. str.)

Razdeljena posojila za stanovanja

Odbor za stanovanjsko izgradnjo je na seji 22. marca 1979 razdelil posojila delavcem za gradnjo stanovanj. Posojila so prejeli:

I. TOZD Gozdarstvo Novo mesto:

Rudi Bratkovič 50.000, Jože Brulc 80.000, Anton Prosen 60.000, Viktor Erjavec 50.000, Franc Drab 50.000, Franc Erlah 60.000, Florjan Kastelic 50.000, Jože Golobič 50.000, Stane Gazvoda 40.000, Anton Fink 20.000, Stane Gazvoda

70.000, Franc Kulovec 20.000 din.

II. TOZD Gozdarstvo Straža: Stane Kozan 50.000, Jože Kastelic 40.000, Anton Turk 80.000, Valentin Murn 50.000, Anton Kulovec 50.000, Stane Koncilija 80.000, Karel Turk 30.000, Jože Mihelič 30.000 din.

III. TOZD Gozdarstvo Podturn:

Miha Fabjan 50.000, Tine Furlan 60.000, Franc Bradačič 20.000, Amalija Gorše 50.000,

Jože Nose 40.000, Ivan Turk 30.000, Božo Miklič 30.000, Franc Murn 30.000, Avgust Gril 30.000, Alojz Retelj 30.000, DDragan Došenovič 30.000, Lovro Aščič 20.000 din.

IV. TOZD Gozdarstvo Črmošnjice:

Leopold Fras 60.000, Ivan Fink 20.000, Ernest Haler 30.000, Ilija Davidovič 25.000 din.

V. TOZD Gozdarstvo Črnomelj:

Milka Panjan 50.000, Anton Agnič 50.000, Ivanka Šegina 40.000, Branko Puljak 50.000, Jože Vraničar 30.000, Pero Vardič 25.000, Pejo Davidovič 25.000, Stipo Dandič 25.000,

Vinko Dandič 25.000, Ivo Šabič 25.000, Vlado Abramovič 25.000 din.

VI. TOK Gozdarstvo Novo mesto: Marjan Klobučar 30.000, Miro Cekuta 20.000, Anton Lakner 30.000 din.

VII. TOK Gozdarstvo Črnomelj: Ivanka Težak 30.000, Anton Jakša 50.000 din.

VIII. TOK Gozdarstvo Trebnje: Niko Goleš 50.000, Cilka Zupančič 30.000 din.

IX. GOZD Gradnje: Jože Brulc 50.000 din.

X. Delovna skupnost skupnih služb:

Milan Dragišič 120.000, ing. Vinko Vidrih 50.000, Vida Ban 50.000, Francka Turk 40.000, Ivan Klobčar 30.000 din.

Skupaj je bilo razdeljeno 2,515.000 din.

Dober obračun zbora gozdarjev

(Nadaljevanje s 45. str.)

naj v končni fazi kažejo tudi v približno enakih normativih za izdelavo, spravilo itd. Zanimala nas je tudi jakost naših posegov v sestoji in kako vplivajo na stroške in kakšen vpliv imajo na izračunavanje rente. Ugotovili smo, da so se zaradi redčenja mladi sestoji povsod močno zboljšali in da se v njih nazorno kaže usmeritev, ki jo ima slovensko gozdarstvo: proizvodnja kvalitetnega, debelega lesa. Komisija za sklepe je tudi predlagala, da naj bi v bodoče posebna komisija, sestavljena iz delavcev TOZD in DSSS, na terenu primerjala učinke v raznih fazah redčenja in drugih gozdno-gojitvenih delih, da bi na ta način lahko poenotili kriterije za nagrajevanje in še bolj poenotili tudi nekatere strokovne ukrepe.

Zadnja tema v lanskem letu pa je bila: obnova prestarelih sestojev.

To je za podjetje zelo pomembna naloga, ki zahteva poglobljeno strokovno delo.

Taka je bila, ob še nekaterih predavanjih in ob strokovni ekskurziji, dejavnost društva v preteklih dveh letih. Ob taki dejavnosti staremu upravnemu odboru v sestavi Franc Čibej, ing. Jože Falkner, Matija Mazovec, Božo Miklič, ing. Janez Penca, Branko Petruna, Branko Puljak, Metod Rom in ing. Adi Štor ni bilo težko dati razrešnice in izvoljen je bil nov upravni odbor, v katerem so: Mirko Bajt, Frvnc Čibej, Milena Fric, Niko Goleš, Tone Hočevar, Matija Mazovec, Jože Rade, Tone Sepec in Adi Štor.

Vsi člani društva žele novemu odboru veliko uspeha v delu
Ing. JOŽE FALKNER

Karakaš, sekač že več kot 20 let na TOZD Podturn, je eden uspešnejših delavcev. V poročilu o poslovanju TOZD je bil naštet med tistimi, ki so leta 1978 posekali največ lesa (1280 m³). Karakaš je letos aprila delal v odd. 109 a. Na posnetku pa ga vidimo v živahnem pogovoru s pomočnikom vodje TOZD ing. Nikom Golešem in revirnim gozdarjem Božom Mikličem. (Foto: J. P.)

Na 1. str. kako je poskrbel za popotnike in ptice obenem revirni gozdar Franc Janež, ki že leta skrbi za ptičji rod v svojem revirju na Planini. Na vsa važnejša razpotja pa je postavil domiselna in lepo urejena znamenja (foto J. P.).

Pred največjo „šolsko nalogo“ ...

(Nadaljevanje s 45. str.)

zijsko poslopje v Novem mestu. Nov 10-letni program izgradnje šol v Dol. Toplicah, v Brusnicah, za Posebno šolo v Šmihele, obnovljena je OŠ Katje Rupena v Novem mestu, dozidava šole v Šentjerneju pa je v teku. Za potrebe posebne šole, dijaškega doma in bodočega centra usmerjenega izobraževanja na Drski je bila zgrajena energetska postaja. Srednje šolstvo je v tem obdobju dobilo nov dijaški dom Majde Silc za 480 gojencev, šolski center za gostinstvo je pridobil 11 učilnic in 10 delavnic, v teku pa so priprave za dozidavo ekonomsko-administrativnega centra v Novem mestu.

Vsega naštetega ne bi mogli

zgraditi in pridobiti brez širokega sodelovanja občanov, ki so s samoprispevkami pokazali, da hočemo tudi v šolstvu v korak s časom. Že po končani vojni so naši ljudje v materialu in s prostovoljnimi delom pomagali pri obnovi šol. V Novem mestu se je v tamkajšni krajevni skupnosti uveljavil prvi samoprispevek za gradnjo novih šol že leta 1967. Za dograditev šol po programu 1972-79 so občani 13 krajevnih skupnosti do konca decembra 1978 prispevali za šole 46,705.000 din, do konca maja 1979, ko se sedanji 7-letni samoprispevek izteče, pa se bo nabralo nekaj več kot 50 milijonov novih dinarjev.

Za uresničitev programa novega šolskega prostora v obdobju 1979-1985, ki ga bomo pred-

stavili v naslednjih vrsticah, bomo v občini potrebovali kar 78 milijard in 500 milijonov starih dinarjev. Z novim samoprispevkom, ki naj bi veljal za vso občino, naj bi zbrali v tem času nekaj nad 12 milijard starih dinarjev ali dobrih 15 odst. vseh potrebnih sredstev.

V usmerjenem izobraževanju: zdaj dva na enem stolu ...

Prej smo našteteli pridobitve novih prostorov za osnovno šolstvo. Žal vsi načrti niso mogli biti uresničeni do kraja: ni bilo ustreznih kreditov, predpisi so zavirali investicije, marsikje pa smo namesto začasnega prizidka raje povečavali osnovnošol-

ski prostor v takem obsegu, da bo omogočen enoizmenski pouk in prehod na celodnevno šolo. To bo vodilo tudi poslej.

Še večje spremembe je v tem času doživel program izgradnje šolskega in domskega prostora za učence srednjih šol. Načrt usmerjenega izobraževanja je pokazal, da so bili prej predvideni prostori premajhni. Razvoj srednjega šolstva v občini (in regiji) skokovito narašča: letos se vključuje v srednje šole že 90 odst. vseh otrok po končani osnovni šoli. Občasno, nekaj mesecev trajajoče izobraževanje v poklicnih šolah je treba preusmeriti na celoletno šolanje.

Smo pred največjo „šolsko nalogo“ naše dosedanje občinske zgodovine: zgraditi moramo poslopja za 3 izobraževalne centre v šmihelskem šolskem kompleksu. Pridobili bomo

O pridobivanju in razporejanju dohodka

Konferenca zveze sindikatov GG Novo mesto

Člani sindikalne konference so v marcu razpravljali o analizi, izvedeni v akciji zaključni račun in razpravljali o stališčih zveze sindikatov Slovenije o pridobivanju in razporejanju dohodka ter o uveljavljanju načel delitve po delu. V tej zvezi so sprejeli naslednja stališča:

— tudi v bodoče se moramo še z večjo odgovornostjo zavzemati za dosledno izvajanje zakona o združenem delu in sprejetih samoupravnih sporazumov. Kritično moramo obravnavati periodične obračune in pravočasno ukrepati in opozarjati na pomanjkljivosti.

— Sindikalna konferenca priporoča, da zaradi solidarnostnega pokrivanja sklada skupne porabe v nekaterih TOZD in TOK vse TOZD. oz. TOK obračunavajo regres za prehrano namesto za 12 samo za 11 mesecev ter znižajo prosti del sklada skupne porabe iz 5.500,00 din na 4.500,00 din po zaposlenem delavcu.

— Sindikalna konferenca v načelu sprejema določila RZSZ o pridobivanju in razporejanju dohodka. Predlaga, da komisija za osebne dohodke začne s pripravami uskladitve našega sporazuma s stališči sindikatov oziroma zakona o združenem delu. Gradivo o teh vprašanjih naj bi bilo pripravljeno za javno razpravo vsaj do konca julija.

— Sindikalna konferenca je mnenja, da je treba samo-

upravni sporazum o delitvi OD takoj uskladiti s stališči RSZS, zlasti tisti del, ki obravnava nadomestila OD vsled bolniških izostankov z dela in tisti del izplačila, ki gre iz materialnih stroškov.

— Posebna pozornost in skrb naj bo posvečena socialno omejenim delavcem glede višine OD v zjamčenem osebnem dohodku.

— Regresi in jubilejne nagrade se naj v letu 1979 izplačujejo v enakem znesku kot lani.

— V bodoče naj se preuči možnost dvoizmenskega dela pri prevozu lesa z večjimi kamioni in apelira na čimprejšnjo združitev avtoparka.

— Predsedniki IO OOS so zadalženi, da se v svojih OOS zavzemajo za pravilno tolmačenje priporočil in mnenj RSZS o pridobivanju in razporejanju dohodka (Sindikalni poročevalec).

M.

V Ameriki smatrajo, da je najstarejše živo bitje posebne vrste bor (z latinskim imenom *Pinus aristata* Engelmani), ki raste 3300 m visoko v vzhodni Kaliforniji. Drevo je staro 4700 let, okoli njega pa je še 10 očakov, starih preko 4000 let. Posebno zanimivo je, da so s tega bora nabrali zdravo seme, ki je vzklilo. Sadike so posadili v posebne posode in jih poslali raznim ustanovam, da bi spremljali njihov razvoj.

Traktorist Miha Fabjan pri pripravi vitla na traktorju Fergusonu za spravilo lesa v Jelendolu, TOZD Gozdarstvo Podturn. (Foto: J. P.)

Sprejeta je prednostna lista nabave mehanizacije

Delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto je na seji 26. marca 1979 sprejel investicijski program za leto 1979 in pri tem določil naslednji vrstni red nabave:

1. kamioni Magirus — Deutz 11 ton 6.750.000 din
2. žaga Poganci 800.000 din telefonska centrala 200.000 din
3. žaga Velika Loka 2.000.000 din
4. nakladalna dvigala 2.540.000 din
5. traktorji 540.000 din priključek za pobiranje hlo-dov. 200.000 din
6. kombiji in avtobus 1.430.000 din

7. vrtna roka in traktor 300.000 din
 8. nakladalni stroj Brena 600.000 din
 9. priključek za kombi 30.000 din
 10. polprikolica 12 ton 750.000 din
 11. TAM 7 ton 650.000 din
 12. žini nategi 48.000 din
 13. vsa ostala oprema razen pri-klj. za kombi 280.000 din
 14. zajemalka za suhi tovor 30.000 din
 15. sofinanciranje izgradnje me-hanične delavnice Novolesa 3.000.000 din
- M.

1800 učnih mest za učence in študente, od tega:

- 1200 mest za učence in študente tehniške stroke,
- 300 mest za učence iz zdravstvene stroke in
- 300 mest za učence in študente pedagoške stroke.

Vsi sedanji šolski centri imajo izredno slabe pogoje za delo, manjka jim osnovnih prostorov, so brez učilnic, gostujejo v tujih šolah in v zasilnih prostorih — gospodarstvo v občini in regiji pa vpije po novih kvalificiranih delavcih in bodočih strokovnjakih! Zdaj izobražujemo v Novem mestu bodoče kvalificirane delavce za 18 poklicev, 3 novi šolski centri pa naj jih izobraževali za 37 poklicev. Nove študijske smeri in oddelki višjih ter visokih šol bodo imeli pogoje za delo v novih prostorih teh centrov. Investicija je ocenjena na 200 milijonov dinarjev; zače-

li naj bi graditi še letošnjo jesen, avgusta 1981 pa naj bi bila nova poslopja gotova.

Sem sodi še prizidek k posloju ekonomsko-administrativnega šolskega centra, izgradnja poslopja za kmetijski šolski center Novo mesto „Pod Trško goro“ (skupaj z IMV) ter nakup in adaptacija prostorov za potrebe glasbene šole v Novem mestu, ki naj bi se preselila v sedanji zdravstveni dom v Jenkovi ul.

In kje nove ter obnovljene osnovne šole?

Že zdaj ni v občini šole, za katero ne bi bilo nič narejenega v zadnjih desetletjih. Delovni ljudje in občani smo za to združevali svoja in skupna sredstva. Potrebe pa kličejo po novih šolskih stavbah. V naslednjih 5 letih naj bi zgradili:

NOVE OSNOVNE ŠOLE NA Drski, Otočcu, Vavti vasi in v Žužemberku;

DOZIDALI IN ADAPTIRALI naj bi stavbe osnovnih šol v Stopičah, Bršlinu, na Grmu, v Mirni peči, Šmarjeti, Škocjanu in šolo „Milke Šobar-Nataše“. Po izselitvi glasbene šole in oddelka pedagoške akademije iz OŠ „Katja Rupena“ bo tudi ta pridobila nujno potrebne prostore in jih, ustrezno obnovljene, vključila v svoje delo.

Našteli smo šole, imena in kraje, glavne probleme v šolstvu in potrebo, da v 5 letih dohitimo zamujeno. Prejšnji programi so s tem dopolnjeni in na novo ovrednoteni. Gre za doslej največjo investicijo v šolstvo naše občine. Občinski svet zveze sindikatov in Občinska konferenca ZKS v Novem mestu podpirata obsežen program izgradnje šol-

skega prostora za obdobje 1979-1985. V vseh delovnih organizacijah in vseh krajevnih skupnostih bomo zdaj podrobno razpravljali o predloženem predlogu. O njegovi usodi — s tem pa tudi o naši bodočnosti glede izobraževanja mladine in njenem vključevanju v gospodarstvo ter javne službe — bomo odločali na referendumu:

17. maja v vseh organizacijah združenega dela in

20. maja še v krajevnih skupnostih.

Seznamimo se medtem podrobno s številnimi podatki in dejstvi na sestankih v sredinah, kjer delamo in živimo. Od nas vseh je odvisno, kako se bo razvijalo naše osnovno in srednje šolstvo v naslednjih desetletjih.

TONE GOŠNIK

Mehanizirano spravilo lesa na območju GG Novo mesto v letih 1964 - 1978

V povojnem obdobju, v tako imenovanih planskih letih od 1947 - 1951, sta bili zaradi pomanjkanja cest zgrajeni na območju Gorjancev in Brezove rebri dve transportni žičnici. Zaradi obilice posekanega lesa je vlačilo v tem času na Brezovi rebri les do žičnice nekaj časa tudi nekaj traktorjev goseničarjev. Začetki mehaniziranega spravila lesa s traktorji goseničarji segajo torej že v to obdobje. O njihovem učinku ni ohranjenih podatkov. Zaradi zmanjšanih sečenj, neprimernosti takih traktorjev za kraški svet in velikih okvar je spravilo z njimi kmalu prenehalo.

S traktorji kolesniki smo začeli spravljati les na novomeškem gozdnogospodarskem območju leta 1964. Traktor, s katerim smo takrat pri nas poizkusili spravljati les, je bil kmetijski traktor Ferguson 35 (Fe 35), opremljen s prednjim traktorjskim vitlom in nosilnim jarmom (glej fotografijo).

Kako je mehanizirano spravilo pri nas napredovalo po številu traktorjev in po spravljanih količinah lesa ter kakšna je stopnja mehaniziranosti v posameznih letih, je razvidno iz grafikona in Pregleda mehaniziranja.

V neki drevesnici v Angliji so sadike zaščitili pred mrazom tako, da so jih prekrili s plastično peno. Pri zunanji temperaturi -11°C je bila pri sadikah pod peno temperatura $+4^{\circ}\text{C}$. Sadike so zalivali in so zaščitene rase naprej (uporabljali so uretansko formaldehidno peno na sadikah cipres).

*

V zadnjih 200 letih se je poraba energije silovito povečala. Če vse vrste goriv preračunamo v tone premoga, dobimo naslednje presenetljive podatke: leta 1800 je človeštvo porabilo energije za 12 milijonov ton premoga, leta 1900 za 800 milijonov, leta 1950 2500 milijonov ton in sedaj za 9000 milijonov ton premoga.

negativna spravila lesa na GG Novo mesto od 1964 - 1978.

Iz tabelarnega pregleda in iz grafikona je razvidno:

1) v kakšnem razmerju sta si posek in mehanizirano spravilo lesa z oziroma na spravilo s traktorji, žičnimi žerjavi in skupaj;

2) kakšna je stopnja mehaniziranosti v posameznih letih (stopnja mehaniziranosti je v % izražena spravljena količina lesa glede na letni posek lesa);

3) da raste mehaniziranost spravila letno s stopnjo okrog 5 %;

4) da je bil letni učinek traktorjev v prvih letih (1964-68) razmeroma nizek, v poznejših letih (1970-78) pa se je precej povečal.

Za večjo učinkovitost še niso izkoriščene vse možnosti (leta je seveda v veliki meri odvisna od oblike tal), saj dosega zadnja leta več traktorjev letni učinek preko 3.000 m³/traktor, posamezni pa tudi preko 4.000 m³/traktor.

Največji letni učinek pri spravilu lesa s traktorjem IMT 558 je dosegel

dosedaj leta 1978 traktorist Tine Furlan iz TOZD „Gozdarstvo“ Podturn s 4911 m³/traktor. Ker je dosegal velike učinke že v prejšnjih letih, ga je zaradi zmernih stroškov vzdrževanja traktorja in zaradi vestnega dela TOZD Podturn temu primerno tudi že nagradila.

Če primerjamo stopnjo mehaniziranosti spravila za leto 1976 v našem podjetju (34 %) s stopnjo mehaniziranosti spravila v gozdarstvu Slovenije (39 %) vidimo da smo za 5 % pod slovenskim povprečjem.

Primerjava letnih učinkov za traktor IMT 558 kaže, da znaša slovensko povprečje v letu 1976 2387 m³/traktor, za GG Novo mesto pa 2877 m³/traktor.

Primerjava stopnje mehaniziranosti spravila lesa s predvidevanji v 10-letnem območnem načrtu pa kaže, da zaostajamo za predvidevanji za 3 leta. Že 1975 leta naj bi po predvidevanjih s stroji spravili že 50 % vsega posekanega lesa.

JOŽE KURE, dipl. ing.

Janeževa ptičja krmilnica (Foto: J. P.)

ZANIMIVOSTI

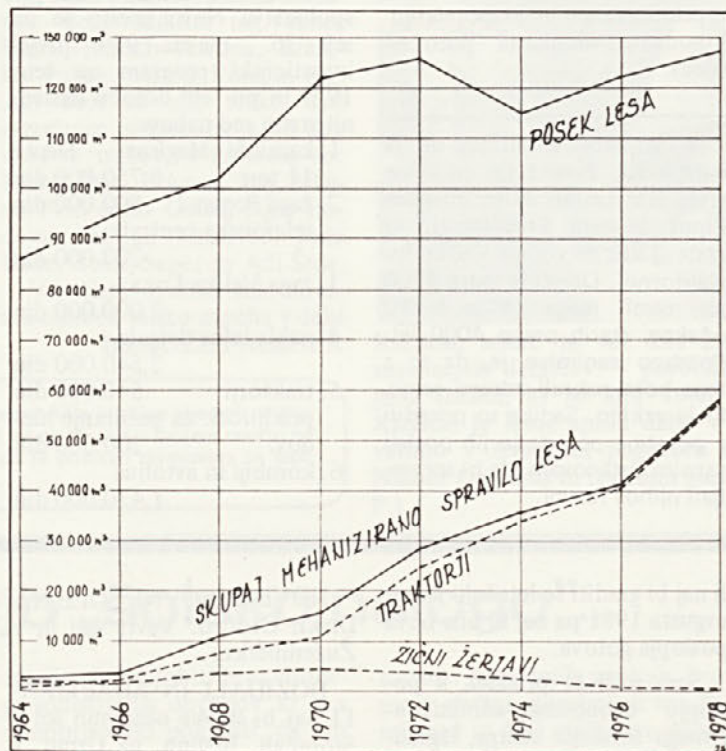
V slabih 3300 letih, to je od leta 1300 p.n.š., je površina gozdov v Evropi zmanjšana na eno četrtno nekdanje. Uničevanje gozdov po svetu pa še vedno traja. Pred 3000 - 4000 let je bila zahodna Sahara še zelena, današnja Libijska puščava pa pred 2000 let žitnica rimskega cesarstva.

Letno porabimo na svetu za izdelavo papirja 1 milijardo prostornih metrov lesa. Za uničevanje gozda se narava maščuje ljudem z odnašanjem zemlje (erozijo), s širjenjem nerodovitnih tal in puščav ter s sušo in poplavami.

Zaradi lova in uporabe pesticidov so izumrli nekateri sesalci in ptice. Golobov - selilcev je bilo v prejšnjem stoletju v Severni Ameriki še na milijarde. Leta 1899 so opazili v naravi še enega, leta 1914 pa je poginil še zadnji primerek v nekem ameriškem zoološkem vrtu.

Kot v gozdarstvu tako tudi v kmetijstvu slabo vreme močno ovira redno opravljanje del, zmanjšuje število delovnih dni in s tem učinkovitost in gospodarnost. Za čim natančnejše planiranje proizvodnje je zato zelo pomembno predvidevanje vremena in izračunavanje razpoložljivih dni za poljedelska opravila. Strokovnjaki so mnenja, da za poljedelska dela niso primerni dnevi, ko pade več kot 1 mm padavin (seveda pa večje deževje in neurje onemogočijo dela še za več dni).

RAZISKOVANJE SILICIJA nam omogoča, da razlikujemo gozdne ekosisteme in na podlagi silicija v listih dobimo podatke o fiziologiji, o pedogenetiki ter o gozdarstvu in kmetijstvu sploh. Silicij v listih je indikator izporevanja iz rastlin in po dobljenih podatkih se lahko določi celo, katere gozdnogojitvene ukrepe je treba izvesti. Razen tega je silicij rastlinskega izvora aktiven v stelji in humusu, rastline ga hitro absorbirajo in zato se poveča prirastek v gozdovih.

PREGLED MECHANIZIRANEGA SPRAVILA LESA NA GG NOVO MESTO od 1964 - 1978

Posek in spravilo	1964	1966	1968	1970	1972	1974	1976	1978
Posek lesa m ³	86.000	95.000	101.400	121.970	125.550	114.950	122.110	127.190
Žični žerjavi m ³	2.000	1.300	3.659	4.584	3.855	2.435	909	606
Traktorji m ³	500	2.000	7.334	10.831	24.420	33.327	40.197	57.315
Skupaj m ³	2.500	3.300	10.993	15.415	28.275	35.762	41.106	57.921
Stopn. mehanizir. %	3	4	11	13	23	31	34	46
Št. traktorjev IMT (občas.)	1	1	4	5	8	10,5	10	16,4
Letno na traktor IMT v m ³	500	2.000	1.834	2.166	2.883	2.260	2.877	2.793
Št. traktor. Timberjack	-	-	-	-	1	2	2	2
Letno na trak. Timberj. v m ³	-	-	-	-	9.312	6.962	5.713	5.753

Naš Dane – petdesetletnik

pri Semiču rodil tretji otrok – naš Dane. Da se je rodil to vemo, iz pripovedovanja pa se spominjam, da ni rojen tistega dne, kot je to v knjige zapisal župnik.

Starši so se kmalu preselili v Langerjev mlin na Pogance. Tukaj je prebil svoja brezskrbna otroška leta do začetka vojne. Takrat pa so se začeli težki časi zanj in vso družino. Starejši brat in sestra sta bila v partizanih – Dane, takrat dvanajstletni fantič, pa je marsikaterikrat prevzel vlogo kurirja ali vođa partizanom po bližnji okolici. V njihovem mlinu so se borci radi ustavljali, saj so vedeli, da bodo vedno lepo sprejeti in da nihče ne bo šel lačen naprej. Vojne ni in ni hotelo biti konec. Kot drugi mladi ljudje, je bil prikrajšan za vse najlepše mladostne dni. Kajuh je takrat zapisal:

Biti mlad v teh težkih časih, to se pravi brez mladosti biti mlad...

Nato je prišla težko pričakovana svoboda. Začela so se mrzlična leta obnove in izgradnje domovine. Vsi brez razlike so odpravljali posledice okupacije in vojne. Mladina se je zbirala na velikih prostovoljnih delovnih akcijah in tako najdemo Daneta na izgradnji proge Brčko–Banoviči. Še sedaj rad s ponosom pogleda svojo udarniško značko.

Nastajajoči promet je vzbudil v njem veliko zanimanje za motorizacijo. Kot vsi mladi

fantje tedaj je gojil tiho željo: imeti motor. Med tem se je s starši preselil na Potok, izučil se je za avtomehanika, naredil šoferski izpit in začel svojo vozniško kariero z motorji, od katerih je bil „Moto Morini“ takrat najboljši. Dane je bil namreč poleg svojega dela v okrajni avtomehanični delavnici in pozneje kot poklicni voznik tudi strasten dirkač. S svojim motorjem si je pridobil nešteto nagrad na motodirkah po Dolenjski.

Pozneje si je Dane izbral poklic šoferja tovornega avtomobila. Kje vse je vozil! Spominjam se trdega dela in veliko veselih ur v Suhi krajini, v Beli krajini, na Sinjem vrhu, Vinici pri Črnomlju, v Žužemberku, na gradbišču ceste Karlovac–Reka, pa v Karlobagu pri asfaltiranju Jadranske magistrale. Na vsa ta področja nas je podjetje pošiljalo za več mesecev. To so bili časi, ko ni nihče poznal osemurnega delovnika. Delalo se je, zaradi velikih potreb obnove, skoraj brez počitka in seveda brez nadur. Vse je hitelo, da bi se stanje čimprej normaliziralo in gospodarstvo postavilo na noge. Vsak je prispeval po svojih močeh in znanju. Dane je tako vozil dan za dnem, nato še pri Avtoprometu „Gorjanci“ na „dolgih vožnjah“, kot so takrat imenovali špedicijo in prekrizaril Jugoslavijo po dolgem in počez. Da bi se odpočil od neprestanih voženj, to je bil namreč čas, ko ob avtomobilski cesti Zagreb–

Beograd še ni bilo niti ene bencinske črpalke niti okrepcevalnice, se je zaposlil pri AMD Novo mesto, kjer je bil eden izmed prvih inštruktorjev voznikov. Med tem si je ustvaril tudi družino.

Na kmetijsko gozdarsko posestvo je prišel leta 1958, kjer je vozil osebni avtomobil. Ko so začele motorne žage izpodrivati navadne, je Dane prevzel delavnico, ki jo je podjetje ustanovilo za popravilo motornih žag. Za ta dela se je posebej specializiral v Stihlvi tovarni v Nemčiji in tako postal strokovnjak za naše „štilarce“.

Prijatelji ga že od nekdaj kličejo „Crni“. Kadar se vidi, nama misli nehote zaidejo nazaj v tista težka povojna leta, ko smo vozili cele dneve in večkrat tudi še ponoči, v nemožnih delovnih razmerah z dotrajanimi kamioni, brez kurjave, celo brez šip, po slabih cestah in ob vsakem vremenu. Bilo je nešteto zgod in nezgod, pa se na ta račun marsikdaj nasmejeva. Mislim, da je bilo vsega več kot za cel razburljiv roman.

Ne smem pozabiti še na Danetovo veliko strast: je namreč član zelene bratovščine in uživa na lovu in v krogu lovcev. To in delo v vinogradu na Ljubnu sta mu največje veselje v prostem času in rekreacija. Mislim, da bo zaradi tega ostal še dolgo mladosten in vitalen.

Želim Ti v svojem imenu in v imenu Tvojih sodelavcev še mnogo srečnih let, mnogo uspehov, zdravja in dobre volje!

Vinograd naj Ti vsako leto bogato obrodi, na „jagi“ pa – dober pogled in ravne cevil!

Mik

To je vaše glasilo, zato sodelujte v njem!

Ne vozi in ne parkiraj v gozdu, razen tam, kjer je dovoljeno

Kmalu bo deset let, odkar smo kupili močni traktor „Timberjack“, ki je pri najtežjem delu in najbolj težko prehodnih tleh nadomestil celo vrsto konj. Zelo dobro in uspešno ga je upravljal in ga še sedaj izkušeni traktorist Domine Hrovat. Letno je s tem traktorjem spravil 8.000 – 9.000 m³ lesa. Toda sedaj je stroj že iztrošen in stroški popravil so pretirano visoki. Treba ga bo zamenjati, sicer nam bodo dela pri izkoriščanju lesa zastala. Tekst in foto: Božo Miklič.

SIS za gozdarstvo in njene naloge

Splošni družbeni interes za ohranitev gozdov je bil povod za ustanovitev samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo, ki na našem gozdnogospodarskem območju deluje že 4 leta. Pristojnosti, ki jih ima, izhajajo iz splošnih koristnih funkcij gozdov in so zlasti naslednje:

- usmerja gospodarjenje z gozdovi,
- sodeluje pri izdelavi prostorskih planov in družbenih planov razvoja,
- daje soglasja h gozdnogospodarskim načrtom,
- upravlja z denarjem, ki je namenjen za razširjeno gozdno reprodukcijo, za varstvo gozdov, urejanje gozdov in odkazovanje gozdnega drevja ter skrbi za reševanje nalog iz tega področja,
- daje pobude in mnenja za razglasitev gozdov za varovalne ali za gozdove s posebnim namenom,
- obravnava utemeljenost novih gradenj in razširitev obstoječih kapacitet za predelavo lesa,
- potrjuje letne operative planne gozdnega gospodarstva glede varstva in gojenja gozdov, gozdnega semenarstva in drevesničarstva, urejanja gozdov in odkazovanja lesa,
- daje soglasje k lovskogospodarskim načrtom,
- daje mnenje v zvezi z gradnjo cest in drugih objektov v gozdu ali njegovi neposredni bližini.

Samoupravna interesna skupnost za gozdarstvo z naštetimi pristojnostmi ne pridobi pravice po delitvi lesne surovine porabnikom, ampak ima pri tem lahko le usmerjevalno in usklajevalno vlogo. To poudarjam posebej zato, ker je prišlo v okviru gozdnogospodarskega območja pri delitvi lesa (zlasti lesa iglavcev) do nesoglasja med porabniki Novolesom in IMV. Družbenopolitične organizacije in gospodarska zbornica za Dolenjsko tega nesoglasja niso rešile, ampak so ga enostavno prenesle na SIS za gozdarstvo oziroma izvršilni odbor SIS. Ali bo imel ta odbor večji uspeh kot njegovi predhodniki, je odvisno od nas vseh, zlasti pa predstavnikov sprtih strani.

Iz nalog, ki jih ima SIS za gozdarstvo, izhaja tudi članstvo v njej. Tako se v njej vključeni delavci in kmetje, združeni v GG Novo mesto, delavci iz TOZD Novoles, iz TOZD IMV in Pionir, ki se ukvarjajo s primarno predelavo lesa, občani krajevnih skupnosti, kmetijskih organizacij, kmetijsko zemljiške skupnosti, lovskih organizacij, vodnogospodarske organizacije, SIS s področja

turizma in varstva okolja, skupno kar 122 TOZD oziroma drugih organizacij in skupnosti.

SIS za gozdarstvo gozdnogospodarskega območja Novo mesto je tudi podpisnica družbenega dogovora o pospeševanju razvoja na manj razvitih območjih Suhe krajine v obdobju 1976–80 in družbenega dogovora za pospeševanje skladnejšega razvoja občine Trebnje v obdobju 1978–1985. S podpisom teh dogovorov prevzema SIS za gozdarstvo obveznosti, ki se kažejo zlasti v solidarnostnem vlaganju v pogozdovanje in nego obstoječih gozdov ter vlaganju v cestno omrežje, kar je za razvoj manj razvitih območij zelo pomembno.

Razen tega je SIS za gozdarstvo tudi podpisnica samoupravnega sporazuma o temeljih družbenega plana SRS za razdobje 1976–80. V naslednjem srednjeročnem planskem obdobju od 1981–85 bo SIS za gozdarstvo pri sestavi plana aktivneje sodelovala in se mora za to sodelovanje že sedaj pripravljati.

V prizadevanju za ohranitev gozdov in njegovih sekundarnih funkcij je potrebno gozdarjem pomagati in jih ne prepuščati samim sebi. To se naj pokaže zlasti ob uporabi gozda za turistične in rekreativne namene. Mnogi, ki prihajajo v gozd, se vedejo v njem škodljivo. Posledice tega so gozdni požari, ki se redno vrstijo, zlasti spomladi. Pa tudi smetišča, ki so zavzela že večino tustisom dostopnih gozdov, zlasti v okolici večjih krajev, kakor tudi na področju Gorjancev in Roga, kažejo naš slab odnos do gozda. Pri tem so gozdarji sami brez moči in prav tu potrebujejo razumevanja in širšo pomoč vseh, ki v te gozdove zahajamo. In po izkušnjah razvitih držav, bomo vanje zahajali vedno bolj pogosto in pri tem nam prav gotovo ne bo vseeno, v kakšen gozd bomo prišli.

Financiranje SIS za gozdarstvo

SIS za gozdarstvo razpolaga s sredstvi biološke amortizacije, ki se zbirajo na posebnem žiro računu pri GG Novo mesto. Ta sredstva so

predpisana z odlokom republiškega izvršnega sveta in znašajo minimalno 10 % od vrednosti prodanega lesa.

Poleg teh sredstev pa se na nivoju SRS zbirajo tudi združena sredstva, ki se nato dele po vsakoletnem natečaju med SIS območji. Ta sredstva se zbirajo iz naslednjih virov:

- 20 % dela dohodka, ki izvira iz različnih naravnih in proizvodnih pogojev ter stanja gozdov v družbeni lastnini (po TOZD gozdarstva SLP);
- 5 % prispevka za biološka vlaganja od gozdov, na katerih je lastninska pravica;
- 2,5 % prispevka od nabavne cene gozdnih sortimentov iz gozdov v Sloveniji, ki ga plačajo TOZD s področja primarne predelave lesa (pri tem ostane 1 % združen, 1,5 % pa se zbere v območju in se uporablja namensko za gradnjo gozdnih cest);
- prispevek od goriva, ki ga gozdnogospodarske organizacije plačajo za financiranje javnih cest in je bilo porabljeno z njihovimi vozili na njihovih cestah, ter od goriva, porabljenega z drugimi sredstvi njihove mehanizacije. Ta prispevek odstopi SIS za ceste (leta 1978 je znašal okrog 550 milijonov S din);

Papirničarji ravnajo dolgoročno

Delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto je na svoji seji dne 26. marca t.l. sprejel samoupravni sporazum in pogodbo o dolgoročnem sodelovanju s tovarno celuloze „Djuro Salaj“ iz Krškega pri osnovanju intenzivnih nasadov iglavcev na VII. dolenjskem gozdnogospodarskem območju.

Tovarna celuloze, ki je že sodelovala z nekaterimi gozdnimi gospodarstvi pri snovanju topolovih plantaž, je sedaj pripravljena z denarjem podpreti tudi pogozdovanje z iglavci, da bi si tako dolgoročno zagotovila dotok lesa iglavcev.

Na našem področju nameravamo letos osnovati 123,5 ha nasadov

– odstopljena sredstva državnega kapitala, ki je bil namensko prenesen na posamezne republike (leta 1978 je dobila SIS za gozdarstvo SRS 800 milijonov S din).

Leta 1978 smo iz tako zbranih sredstev od SIS za gozdarstvo Slovenije dobili v novomeškem gozdnogospodarskem območju za biološka vlaganja 2.490.000,00 din, za gradnjo cest pa 944.800,00 din, kar je približno 10 % od skupno v tte namene vložene denarja.

Sredstva za biološka vlaganja so delno dotacija in delno dolgoročno posojilo, sredstva za gradnjo gozdnih cest pa so dolgoročno posojilo z minimalno obrestno mero.

Že v prvem obdobju delovanja je tako SIS za gozdarstvo koristno vplivala na gospodarjenje z gozdovi, vseh nasprotij in zadev medsebojnih odnosov pa ni uspela rešiti. Prav to pa bo poleg usmerjanja gospodarjenja z gozdovi tudi njena naloga v bodoče.

TONE ŠEPEC, dipl. ing.

iglavcev v skupni vrednosti 6,4 milijonov dinarjev, k čemur bo tovarna celuloze prispevala polovico, to je 3,2 milijona dinarjev. Od skupno 123,5 ha nasadov jih bo 66,0 ha osnovanih na družbenih zemljiščih, 57,5 ha pa na zasebnih.

Gozdno gospodarstvo Novo mesto se s pogodbo obveže, da bo leta 1979 za vsak ha intenzivnih nasadov dobavilo tovarni 100 m³ celuloznega lesa listavcev ali iglavcev. Določila o izkoriščanju lesa iz osnovanih nasadov pa so drugačna za družbeni kot za zasebni sektor. Za vsak ha nasada, osnovanega v zasebnem sektorju, bo moralo gozdno gospodarstvo dobaviti še po 50 m³ celuloznega lesa leta 1980 in 1981, glede priraslega lesa v teh nasadih pa ima tovarna kasneje le prednostno pravico nakupa po tržnih cenah.

Drugače je v družbenih nasadih. Polovico lesa, napadlega ob redčenju in ob končnem poseku, bo last tovarne celuloze, s tem da bo plačala vse stroške sečnje, spravila in prevoza ter biološko amortizacijo. Druga polovica je last gozdnega gospodarstva, tovarna pa bo imela ob splošnih tržnih pogojih predpravo tudi za odkup tega lesa.

V sporazumu je zagotovljeno, da bo tovarna celuloze pri osnavljanju nasadov sodelovala z GG tud-v prihodnje in da bo plačala polovico stroškov vzdrževanja nasadov.

S pripravo tal za pogozdovanje so že začeli na vseh TOZD in TOK. Tudi letos so si najtežjo nalogo zadali Črnomeljci, saj bodo na področju TOK Črnomelj osnovali 28,0 ha, na področju TOZD Črnomelj pa 21,5 ha nasadov.

J. P.

Traktor Ferguson 35, opremljen s traktorskim vitlom in z nosilnim jarmom, ki so ga izdelali v Agroservis Šempeter v Savinjski dolini (Brezova reber odd. 24 d, l. 1964). (Foto: Jože Kure)

Ročnega težaškega dela je tudi na skladišču lesa v Straži vedno manj. Jože Kukar izbira les za tesalnico.

Kvalitativno ugotavljanje delovne uspešnosti za delitev osebnih dohodkov

Iskanje osnov in meril za delitev osebnih dohodkov v novih samoupravnih odnosih predstavlja za večje število OZD velik problem. Osnove in merila morajo temeljiti na družbenoekonomskih odnosih, ki so podlaga za spreminjanje položaja delavca v združenem delu. Spodbujati morajo stalno rast produktivnosti dela, ki se izkazuje preko povečanega dohodka. Osební dohodek delavca naj bi bil predvsem odvisen od delovnega prispevka delavca in od gospodarjenja in upravljanja s sredstvi reprodukcije.

Delovni prispevek je sestavljen iz več elementov in ni enotna celota. Delimo ga glede na vrsto in zahtevnost dela, delovno uspešnost, minulo delo.

O vrsti in zahtevnosti dela smo v našem listu že nekajkrat pisali in prav sedaj teče o tem javna razprava.

Delovno uspešnost pa lahko opredelimo na: količino in obseg dela, kakovost dela, gospodarnost in inventivno dejavnost.

Delovno uspešnost naj bi ugotavljali z merjenjem in ocenjevanjem.

Dela moramo razporediti v tri skupine:

1. proizvodna dela,
2. strokovna in poslovna dela,
3. upravno administrativna in administrativno-tehnična dela.

Za proizvodna dela obstajajo normativi za ugotavljanje opravljenega dela. Vgraditev vseh elementov ugotavljanja delovne uspešnosti za ta dela naj bi bila v razmerju:

– količina dela	80 %
– kvaliteta dela	10 %
– gospodarnost	10 %

Kvaliteta in gospodarnost imata pri neposrednih delih proizvodnje v gozdarstvu manjši pomen, ker delavec glede na značaj dela v gozdarstvu nima velikega vpliva na kakovost in gospodarnost. Zato se mora oblikovati taka delitev osebnih dohodkov, da bo imela količina dela pri proizvodnem delu še veliko udeležbo.

Ugotavljanje delovne uspešnosti za strokovna in poslovna dela se izvaja preko posrednih kazalcev: produktivnosti, dohodka, porasta bolovanja, od porasta števila nesreč pri delu in izgubljenih dni, stroškov in fizičnih pokazateljev proizvodnje. Ta dela imajo večji poudarek na kvaliteti dela, vendar bi morali izdelati za vsako delo in nalogo svoje merilo, ker ima posamezno delo specifičen značaj v celotnem delovnem procesu.

Za upravno administrativna in administrativno-tehnična dela ni smotrno uvajati normativov, zato bi se ta dela ocenjevala po obsegu in kvaliteti opravljenega dela.

Pri dokončnem oblikovanju

politike o delitvi osebnih dohodkov v smislu določil zakona o združenem delu morajo TOZD, TOK in DS jasno opredeliti cilje, ki jih hočejo z določeno politiko delitve osebnih dohodkov doseči.

Generalni cilj je nesporno opredeljen z zakonskimi določili, ki zahtevajo, da se sredstva osebnih dohodkov morajo oblikovati v sorazmerju z ustvarjenim dohodkom v TOZD. Pri razporejanju dohodka na skupne in osebne potrebe delavcev

pa morajo imeti delavci pred seboj skladen razvoj celotne družbene skupnosti in OZD, v kateri delajo. Zato morajo delavci v OZD planirati dohodek, kakor tudi razporejanje dohodka. V čistem dohodku mora biti zagotovljenih toliko sredstev, da lahko delavci pokrijejo osebne dohodke, ki so v skladu z družbenimi normami in da zagotavljajo socialno varnost delavcev. Hkrati mora del čistega dohodka omogočati, da zadovolji še ostalim potrebam. To so sredstva za razširitev materialnih osnov OZD, sredstva za najnujnejšo skupno porabo delavcev in rezervna sredstva. Da bodo delavci vse to uresničili, morajo sprejeti v OZD takšne osnove in merila o delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, da bodo spodbujala prizadevanja za ustvarjanje večjega dohodka kot je planiran.

Večji dohodek pa lahko ustvarijo s povečano produktivnostjo dela, s kvalitetno izdelavo proizvodov, s prihrankom na materialu, z boljšo izkoriščenostjo proizvodnih kapacitet, s pravilno tržno usmeritvijo ter s smotrnim gospodarjenjem in z upravljanjem s sredstvi minulega dela.

JOŽE LUKŠIČ

– Elektronika v gozdarstvu. S posebno elektronsko napravo je omogočeno neprekinjeno merjenje debelinskega prirastka debela, vej ali korenin. Instrument je natančen do 1 desetisočinke mm in lahko dela pri temperaturah od -30 do $+80$ °C. Z drugo pripravo je omogočeno merjenje pritiska sokov v ceveh drevja in s tem ritom prirastka, ne da bi pri tem poškodovali deblo.

Mato Kikić pri podiranju smreke v odd. 109 a (foto J. P.)

Malo je manjkalo, da ni bil živ pokopan...

V gozdarskem naselju Planina smo živeli složno vse narodnosti Jugoslavije. Takrat kakor tudi danes ni bilo vprašanje, kaj si. Glavno je, da si vesten delavec in dober samoupravljalec.

S prehrano gozdnega delavca je bilo nekoč zelo težavno. Za preskrbo s hrano je bil vsak mesec namenjen en dan. Hkrati so istega dne delavci na gozdni upravi Črnomelj dobili plačo.

Dan, ki smo ga po domače poimenovali „malca“, je bil praznik za vse, pa tudi vsi smo ga spoštovali in ga tudi redno praznovali. Samo na ta dan smo si lahko nabavili hrano in druge potrebščine za ves mesec. Toda do trgovin in do tega našega „praznika“ je bilo dve uri hoje. Tovornjaki so bili založeni z lesom, tako da za ljudi ni bilo prostora. Še težje je bilo, ko smo se z nakupljeno hrano in ostalo kramo vračali na delovišča.

Organizirali smo prevoze s konji, traktorji in tovornjaki. Vozniki tovornjakov pa nas niso radi prevažali zaradi varnosti

Gozdarjevi spomini iz prvih povojnih let

in zaradi prepovedi prevoza ljudi na tovornjakih, ki so bili brez stranic. Tako je bilo tudi takrat, ko smo se na skladišču lesa v Semiču naložili na dva kamiona „Pionir“, last delovne organizacije Kovinar iz Črnomlja. Običajno je bil vsak tak praznik vesel. Lačen, še posebno pa žejen ni bil nihče.

Na dva kamiona se je natrpalo približno 30 ljudi. Seveda tudi s potrebno „malco“ in s „poživili“. Videti je bilo, kakor da se peljemo s kake veselice. Prišli smo skoraj do Planine, ko si je na ostrem ovinku naš oglar Ivo Komljenovič, ki je sedel zadaj na robu kasona, začel prižigati cigareto. Gotovo je mislil, da je lahko brez skrbi kot v zibki. Naenkrat ga je sredobežna sila vrgla z avta na kamen ob robu ceste. Takoj smo potrkali po kabini avtomobila, ki ga je vozil šofer Stane Cerar.

Naš oglar je obležal negiben, iz senca na glavi pa mu je

kapljala kri. V eni roki je še držal gorečo cigareto, v drugi pa za vrat razbito steklenico. Ogladali smo si ga in ugotovili, da ne kaže nobenih znakov življenja. Prej vsi veseli in razpoloženi smo umolkni, saj nas je prevzel strah ob smrti našega sodelavca. Bil je oblačen in mrzel jesenski dan.

Pa se spomnita njegova sonarodnjaka Pero in Marko, da bi bilo najbolje, če bi Komljenoviča kar takoj zakopali v dolini pri baraki v Sredgori, da ne bi čez noč zapadlo še več snega. Vedela sta, da ni imel sorodnikov, ki bi se zanj zanimali. Tako bi bila nerodna zadeva na hitro rešena. Toda spomnil sem se, da na delovišču nimamo niti desk za krsto. Saj vendar niti med NOB nismo pokopavali žrtev brez krste. Če ni bilo drugače, smo za to poskrbeli kar otroci sami, pa bi sedaj človeka pokopali brez krste!

Zbral sem se in kljub vsem

različnim mišljenjem odločil, da ga naj Cerar s kamionom odpelje v Črnomelj. Tudi on je bil še mlad, neizkušen voznik in branil se je na vse pretege, da ga ne bi peljal, češ kaj da bo rekel njegov direktor, ko bo kar tako brez „tovora“ pripeljal v Črnomelj. Končno je nezavestnega človeka le odpeljal k zdravniku, ki pa je ugotovil, da Komljenovič ni mrtev in ga je poslal v bolnišnico. Na njegovo srečo in naše veselje se je že čez nekaj dni vrnil iz bolnišnice k svoji oglarski kopi v Sredgori.

Tudi za šoferja tovornjaka, ki je sicer v svoji dobroti naredil prekršek, ker je vozil ljudi, je bilo dobro urejeno in ni bilo nevšečnih posledic. Naš oglar pa je tako iz groba vstal in s svojo skromno pokojnino še danes živi v Bosni.

FRANC JANEŽ

Zanimivosti iz preteklih let

Zadnjič sem stikal po arhivu naše TOZD, pa se znajde v mojih rokah šop zelo porumenelih odločb. Zlasti ena med njimi je takoj pritegnila mojo pozornost. Bila je iz leta 1950, ko smo imeli še lesno industrijsko podjetje. Z navedeno odločbo je direktor podjetja kaznoval Jožeta Smalca in še dva druga gozdna manipulant s pismenim javnim ukorom.

Glej, glej, sem si mislil, le kaj je ošpičil naš Jože, da je odločbo izdal sam direktor.

Berem, berem in vedno bolj zanimiva je zadeva. Kaznovani so bili namreč zato, ker se niso udeležili sestanka gozdne manipulacije in s tem zakrivali malomarnost v službi. Službeni sestanek je bil sklican ob 20. uri, torej izven rednega delovnega časa.

Nehote sem se vprašal, kakšna bi bila danes udeležba na rednih delovnih sestankih, če bi jih sklicevali takole pozno zvečer, po celodnevem delu. Da o kaznovanju sploh ne govorimo!

Dodal pa bi rad še nekaj. V istem šopu odločb sem zasledil še eno v zvezi z našim Jožetom. Z njo ga je isti direktor nagradil z enkratnim zneskom 2.600 din (takrat več kot polovica enomesečne plače) zaradi izvršitve polletnega plana v gozdni proizvodnji leta 1950 in za prizadevanje v službi.

SLAVKO KLANČIČAR
dipl. ing.

Na Češkem so raziskovali radioaktivnost gozdnih rastišč. Ugotovili so, da so mahovi najboljčutljivejši na sevanje. Pri analizi letnic (branik) so dognali največje sledi radioaktivnosti v letih 1955–64, to je takrat, ko so bili jedrski poizkusi najpogostnejši.

*

Z odstranitvijo vrhnje ljuške pri želodu hrasta – doba in z 48-urnim namakanjem (pranjem) so zelo pospešili in dosegli maksimalno sinhronizacijo klitja.

DOLENJSKI GOZDAR

Glasilno izdaja delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto – Odgovorni urednik ing. Janez Penca. Uredniški odbor: Franc Markovič, ing. Jože Falkner, ing. Jernej Piškur, ing. Slavko Klančičar, Janez Šebenič, ing. Tone Šepec, ing. Jože Vidervol in ing. Tone Hočevar – Izhaja enkrat na mesec v 2000 izvodih. – Uredništvo: Novo mesto, Gubčeva 15 – Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list Novo mesto – Tisk: Knjigotisk Novo mesto – Na osnovi ustreznega dokumenta prosto plačila prometnega davka.

Skupina delavcev pri pripravi tal za pogoždovanje med oddihom (Foto: J. P.)

Požar v gozdu

Gozd – naše bogastvo. Moramo ga čuvati, saj smo od gozda odvisni. Ljudje so z malomarnostjo uničili velike gozdove, s tem pa so ogrozili lasten obstoj.

Na nedeljo, spomnim se, da je bilo zelo vroče, smo na Uršnih selih igrali nogomet. Ndaleč od igrišča se je kar naenkrat pojavil dim. V nas ni vzbudil pozornosti, zato smo z igro nadaljevali. Toda dim se je začel širiti. Pustili smo žogo in se modro čudili dimu. To je trajalo nekaj sekund. Tedaj sem stekel proti dimu. Za mano so se pognali še vsi ostali. Naenkrat smo zavpili: „Gori, gori!“

Brž smo v grmovju nalomili vej in začeli mlatiti po ognju. Ogenj se je začel širiti proti grmovju in gozdu. Tolkli smo, da smo bili vsi mokri. V velikem loku sem obšel ogenj in začel gasiti z druge strani. Naposled smo ogenj le pogasili. Zadovoljni, da smo opravili dobro delo, smo si odpočili. Naslednji dan smo zvedeli, da je ogenj povzročil Boris.

Če hočemo ohraniti gozdove, jih moramo čuvati.

KLOBUČAR FRANCI 5.
a – literarni krožek Baza
20, Dol. Toplice